

per traduir més còmodament fins a un model de contracte de traducció (ens vénen a dir: alerta, s'hi fan molts tripijocs), passant per la manera com s'han de presentar els treballs, el tracte amb els clients, les adreces de les associacions de traductors, etc.

Una ullada a la bibliografia general ens revela la preocupació dels autors per fornir estudiants i traductors dels llibres de consulta i de treball més actuals i també, repetim-ho, pràctics, en el sentit que inicien els uns en aquest món fascinant de la traducció, donant-los una visió global de l'estat de la qüestió i ofereixen als altres la possibilitat d'aprofundir en la reflexió sobre una tasca duta a terme durant anys, segurament sense

gaire temps o amb poca paciència per espigolar entre la miriada de literatura dedicada al tema de què disposem en aquests moments.

Last but no least, destaquem els dos índexs finals, l'onomàstic i el conceptual. En destaquem tant la seva presència, que facilita la feina de cercar i trobar temes, com l'ordre i l'encert en la tria de les entrades.

A tot plegat cal afegir-hi un altre tret: l'exposició clara i amena, que fa de la lectura d'aquest manual un autèntic entreteniment i una autèntica delectació.

Joan Fontcuberta i Gel

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

HATIM, Basil

Communication Across Cultures, Translation Theory and Contrastive Text Linguistics

Exeter: University of Exeter Press, 1997

Seguint la trajectòria investigadora del professor Basil Hatim ens adonem que ja fa temps que el seu interès principal és l'anàlisi del discurs. En els seus nombrosos articles i llibres, el més conegut dels quals és sens dubte el que va fer amb el professor Ian Mason, *Discourse and the Translator*, l'any 1990, podem dir que el professor Hatim ha anat furgant progressivament en allò que hi ha darrere de les paraules, de les frases, dels paràgrafs i del text. I no seria pas eixelebrat afirmar que la seva aportació als estudis sobre la traducció, des de la perspectiva de l'anàlisi del discurs, és avui una de les més valuoses amb què podem comptar.

Segurament el fet de tenir un domini perfecte de dues llengües tan diferents com l'àrab i l'anglès ha estat una condició decisiva en l'enfocament dels seus estudis. Més que més perquè la llengua àrab i la llengua anglesa han estat objecte d'estudi de manera molt desigual. L'anglès és una

llengua molt ben descrita i, en canvi, els estudis sobre l'anomenat *àrab estàndard modern* són pràcticament inexistent. Curiosament, però, la llengua de l'Alcorà va ser minuciosament descrita i estudiada pels lingüistes àrabs de fa deu segles.

El professor Hatim, amb aquesta publicació que es podria qualificar d'altament interessant per a tots aquells que treballem amb parells de llengües (traductors, intèrprets, professors de llengua i traducció, crítics literaris, estudiosos de les cultures, etc.), ens acosta a la problemàtica de traduir un text d'una llengua a una altra superant satisfactoriament les barreres lingüístiques i, sobretot, culturals que separen el text original i el text traduït.

Per assolir el seu objectiu, el professor Hatim proposa una metodologia clara i precisa: de primer ens defineix un model de processament de textos i després ens en va seccionant cada aspecte per

relacionar-lo amb els problemes específics que comporta qualsevol processament lingüístic. Així, doncs, la gradació que trobem en el llibre ens duu d'allò més general allò més concret.

El primer capítol, per exemple, és una reflexió sobre la necessitat de conèixer tot allò que hi ha més enllà del text (cultura, ideologia, etc.), mentre que el capítol setzè —el llibre en té disset— se centra en la traducció de la ironia des de la perspectiva del discurs.

Communication Across Cultures no desaprofita cap dels estudis fets en matèria de processament del discurs. Ans al contrari, al·ludeix continuament a allò que s'ha dit i que s'ha estudiat per comentar com han evolucionat les distintes teories i poder arribar a fer-nos una síntesi molt clara de l'estat de la qüestió, amb les aportacions que el mateix autor hi ha fet. Així, doncs, ens explica d'una manera gràfica i planera com hem d'entendre la noció de registre (cap. 3). El capítol 4, dedicat a l'argumentació, ens endinsa en la càrrega ideològica que porta qualsevol text i el més interessant és que ens fa parar atenció en la influència que les normes socioculturals tenen sobre els textos, fent-los, per tant, vulnerables als canvis. Allò, però, que més emfasitza l'autor en aquest capítol són les convencions pròpies de cada llengua, especialment les considerables diferències que separen el discurs anglès i el discurs àrab.

Al capítol 6, dedicat al paràgraf com a unitat textual, ens fa adonar de la diferència entre paràgrafs ortogràfics i paràgrafs estructurals, distinció imprescindible per interpretar correctament un text. Els capítols 7 al 10 estan dedicats a la relació entre la textura i l'estructura dels textos, i s'hi analitza, per exemple, la importància de saber esbrinar la informació prèvia o *background information*, com ell l'anomena, a l'hora de destriar les parts d'un text per entendre'l correctament. També fa una reflexió (cap. 10) sobre el grau d'explicitació que

es pot assolir amb una llengua o amb una altra, i com això afecta la versió que es fa d'aquell text i quina percepció en té el lector del TT.

A partir del capítol 11, se centra en aspectes del discurs més concrets, com ara l'emotivitat, el llenguatge directe o la ironia. El professor B. Hatim ens ve a dir que els textos i els gèneres només són vehicles d'expressió lingüística, i que, per tant, només tenen valor discursiu i són capaços de materialitzar la comunicació quan estan impregnats d'ideologia. Així és com qualsevol traductor, tant si tradueix literatura com si fa una interpretació oral, ha de ser conscient que la seva feina és convertir, superant totes les barreres lingüístiques i culturals, un acte de comunicació en un altre acte de comunicació.

Des del punt de vista formal, cal fer també referència a l'acurada divisió dels capítols: tenen tots una llargada d'unes quinze pàgines i cada un es divideix en uns sis apartats. Al final de cada capítol trobem un petit resum d'allò que s'hi ha exposat. En realitat, aquesta és una iniciativa extremament útil i pedagògica, ja que obliga el lector a fer una petita recapitulació abans de prosseguir la lectura.

Tot i que, al llarg del llibre, per tal d'exemplificar les seves tesis, el professor Hatim recorre a les traduccions de l'anglès a l'àrab, no és pas necessari saber àrab per entendre allò que explica.

Quant a la novetat, si bé no gosariem dir que és absoluta, sí que, al nostre entendre, és una aportació importantíssima a l'anàlisi del discurs, sobretot en àrab. El capítol cinquè, dedicat a l'argumentació en la retòrica àrab, és un dels més interessants del llibre. Els noms dels lingüistes àrabs que s'hi esmenten (des de Jurjani fins a Qudama) ens haurien de ser molt més familiars a tots, no només per la importància dels seus estudis sobre la llengua àrab, sinó també perquè aquests

estudis constitueixen una aportació fonamental als estudis lingüístics, especialment a l'anàlisi del discurs.

Cal agrair, doncs, a l'autor l'acurat plantejament del llibre. Una prova més n'és l'extens i útil glossari de termes que ha inclòs al final (p. 213-225) i que contribueix a fer-nos-el accessible.

No obstant això, hem de fer esment d'alguna mancança, com ara el fet de no incloure la pàgina de les citacions dels llibres dels retòrics àrabs (p. 49 i 51, per exemple) o bé les referències completes dels versicles de l'Alcorà (p. 95, per exemple). Hi hem trobat a faltar també alguna observació quant a les traduccions dels exemples, ja que no sabem qui les ha fet ni si s'han agafat —en el

cas de l'Alcorà— d'alguna traducció publicada, o si han estat adaptades o fetes expressament per il·lustrar el llibre. Potser aquest detall no té més importància de la que se li vulgui donar, però, en tot cas, sabent que traduir no és fer una operació matemàtica, creiem que convenia dir-ne alguna cosa.

Les virtuts del llibre, però, superen, amb escreix, els seus defectes i per això estem segurs que és una bona eina de reflexió, tant per a professionals i per a iniciats en la matèria com per a estudiants.

Dolors Cinca i Pinós

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

NORD, Christiane

Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained
Manchester: St. Jerome Publishing, 1997

La col·lecció «Translation Theories Explained» de la prestigiosa editorial St. Jerome deberà ser «particularment útil para estudiantes que se confrontan por primera vez con teorías de traducción [...] y para investigadores que buscan una visión general del presente y futuro de la traductología», como afirma Antony Pym, el responsable de la edició, en el prólogo. La presentació de la teoria funcionalista *Functionalist Approaches Explained* ha sido encargada a la profesora Christiane Nord, procedente de la escuela de Heidelberg y ahora catedrática en Magdeburg. La elecció de esta importante traductóloga resulta, en mi opinió, muy acertada, ya que:

a) Christiane Nord es una representante destacada del funcionalismo puro, aunque no «radical». Mientras muchos autores incluyen ciertos conceptos funcionalistas en sus reflexiones, Nord sigue siendo fiel a las ideas formuladas,

entre otros, por K. Reiss (su profesora y mentora en Heidelberg) y H. J. Vermeer, que amplía y moderniza, claro está, introduciendo, por ejemplo, el factor «encargo de la traducción» o con el concepto de la «lealtad» del traductor (ver también su artículo sobre las unidades de traducción verticales, publicado en el último número de esta revista).

b) Christiane Nord es profesora y pedagoga. El libro va dirigido a estudiantes e investigadores que se quieren informar sobre el funcionalismo alemán, por lo que la presentación tiene que ser clara y escueta, no entrar demasiado en detalles, incluir ejemplos que ilustran los conceptos y no extenderse demasiado (el libro tiene en efecto sólo 154 páginas, incluyendo glosario y extensa bibliografía).

c) Christiane Nord es alemana, pero el libro ha sido redactado en inglés, lo que le ha obligado a elegir una terminología transparente, a simplificarla o esclarecer las ambigüedades y, finalmente, a incluir